



Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

dotycząca

komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy

Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw,

druk senacki nr 331

Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej **pozytywnie opiniuje** projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.

Wydając pozytywną opinię, Zarząd kierował się absolutną potrzebą wprowadzenia systemowych rozwiązań organizacyjno-prawnych i finansowych zapewniających skuteczne działania dla poprawy jakości powietrza na terenie kraju.

Zarząd podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu do ustawy, że poprawa jakości powietrza powinna nastąpić co najmniej do stanu niezagrażającego zdrowiu ludzi, zgodnie z wymogami prawodawstwa Unii Europejskiej, a w perspektywie do roku 2030 do celów wyznaczonych przez Światową Organizację Zdrowia.

Ponadto Zarząd ZGWRP wnosi o poszerzenie zakresu projektu ustawy o następujące elementy:

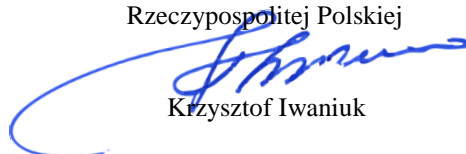
- W powiązaniu z projektem utworzenia Funduszu Ochrony Powietrza oraz zmiany ustawy – Prawo energetyczne (art. 3 projektu ustawy zmieniającej) istnieje pilna potrzeba ustanowienia specjalnego programu gazyfikacji, szczególnie na obszarach wiejskich oraz w małych miastach.
Wg. danych GUS, na koniec 2019 roku tylko 53% ludności w Polsce ma dostęp do instalacji gazowych. Jednocześnie na obszarach wiejskich, zamieszkiwanych przez ponad 40% mieszkańców Polski, dostęp do gazu sieciowego ma tylko 25% mieszkańców, ale aż w 4 województwach wskaźnik ten jest niższy od 7%. W ciągu ostatniej dekady na obszarach wiejskich dostęp do gazu przewodowego nie wzrósł nawet o 5%. Słaby rozwój sieci gazowych wynika z faktu, iż infrastruktura ta jest błędnie postrzegana tylko w kategoriach opłacalności procesów biznesowych, a nie w kategorii rodzaju usługi publicznej i źródła energii w gospodarstwach domowych, - mającego kluczowy wpływ na ograniczenie niskiej emisji i tym samym na stan jakości powietrza. Wobec małej możliwości dywersyfikacji źródeł energii na obszarach wiejskich, brak dostępu do sieci gazowych uczyni starania o czystość powietrza swego rodzaju fikcją.
- W staraniach o dywersyfikację źródeł energii, ZGWRP opowiada się za najpełniejszym miksem energetycznym, sprzyjającym powstawaniu klastrów i spółdzielni energetycznych pozwalających uzyskać autonomię i niezależność (samowystarczalność) energetyczną. Wszelkiego rodzaju źródła energii odnawialnej mogą synergicznie wpływać na niską emisję.

Stąd Zarząd wnosi o uwzględnienie w projekcie ustawy o zmianie ustawy o ochronie środowiska oraz niektórych innych ustaw ujęcie zmiany w ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961 oraz z 2019 poz. 654) w zakresie art. 4. Przepisy ww. ustawy, zwanej też „Ustawą odległościową” lub „Ustawą antywiatrakową” ustanowiły nowe obowiązki w zakresie wymogów technicznych i niezbędnych pozwoleń, istotnie ingerując w aktualne otoczenie prawne ich budowy i eksploatacji. Jedną z najbardziej szkodliwych okazała się tzw. reguła odległościowa, wprowadzająca wymóg zachowania minimalnej odległości elektrowni wiatrowych na poziomie dziesięciokrotnej całkowitej wysokości urządzenia (tzw. reguła 10H) od wybranych form ochrony przyrody i od zabudowań mieszkalnych. Skutkiem tej regulacji tempo przyrostu nowych mocy spadło kilkudziesięciokrotnie do ok. 15 MW/rok (za 2018 rok). Skala skutków regulacji wykracza daleko poza sektor energetyki odnawialnej, w istocie skutecznie uniemożliwiając realizację zadań gmin m.in. w sporządzaniu planów zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe.

- Przywrócenie zlikwidowanych w 2010 roku gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska. Cele przyświecające tej decyzji uległy dewaluacji. Środki pozostające do dyspozycji samorządów – po przekazaniu coraz większych stosownych danin, szczególnie na rzecz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska – są coraz mniejsze. Spada wysokość samorządowych wpływów uzyskiwanych z opłat i kar. Zarząd zwraca uwagę, że w świetle art. 403 ust.1 ustawy – Prawo ochrony środowiska samorzady są zobligowane do finansowania ochrony środowiska w zakresie określonym w art. 400a. Zestawienie źródeł wpływu do budżetów JST z tytułu opłat i kar z ustawowo określonymi zadaniami do obsługi finansowej decyduje o tym, że są to środki „znaczone”, z których tylko niewielka część może być wykorzystana na zadania związane z ochroną powietrza. Ponadto w wielu gminach wpływy z tytułu opłat i kar są na bardzo niskim poziomie. Generalnie, Zarząd ponownie wskazuje, że limitowane i stosunkowo niewielkie środki z dochodów za korzystanie ze środowiska oraz kurczące się źródła podstawowych dochodów własnych JST są zbyt skromne, aby wyzwolić skuteczne działanie samorządów, szczególnie mniej zasobnych, w zakresie ochrony środowiska – w tym poprawy jakości powietrza.

Poznań, dnia 9 marca 2021 r.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej



Krzysztof Iwaniuk